

852,5 тис. тонн, що на 5,1% менше, ніж за аналогічний період 2008 р., а в господарствах населення – 3538 тис. тонн, що на 3,8% менше. За травень 2009 р. виробництво молока склало 1294,3 тис. тонн, в т.ч. 186 тис. тонн – сільськогосподарськими підприємствами і 1108,3 тис. тонн – господарствами населення. Індекс споживчих цін на молоко у 2009 р. склав – 116,6%, індекс цін виробників молочних продуктів та морозива – 124,5%, індекс закупівельних цін – 96,1%.

У 2009 р., порівняно із відповідним періодом минулого року, промислове виробництво молочних продуктів скоротилось на 9,2%. Зокрема, зменшилось виробництво вершкового масла – на 12,0%, сирів кисломолочних та неферментованих – на 8,0%, молока обробленого рідкого – на 4,3% та сирів жирних – на 3,4%.

За оперативними даними Держмитслужби у 2009 р. було експортовано молока і молочних продуктів близько 933 тис. тонн в перерахунку на молоко, що на 20% менше, ніж за 2008 р. Імпорт молока і молокопродуктів за цей період склав 469 тис. тонн молокопродуктів в перерахунку на молоко або в 2 рази більше, ніж за 2008 р. Зокрема, було ввезено 16,3 тис. тонн вершкового масла та 9,1 тис. тонн сирів. Зростання імпорту молокопродуктів в Україну в 2009 р. пов'язано, головним чином, із збільшенням ввезення вершкового масла (16347 тонн, проти 2786 тонн за 2008 р.), 91% якого має білоруське походження. Зростання імпорту цього товару пов'язано зі зменшенням вітчизняного виробництва внаслідок несприятливої цінової кон'юнктури на світовому ринку сухого молока, яке є похідним продуктом виробництва масла.

На зовнішніх ринках працює 31,9% молочних підприємств України. Переважна частина підприємств молочної галузі експортують готову продукцію (83%), напівфабрикати на зовнішній ринок постачають 31% підприємств і сировину – 6,9%. Географічно експортна діяльність українських підприємств сконцентрована на ринках країн СНД, Європи і США.

У результаті зниження імпорتنих тарифів в умовах членства України в СОТ слід чекати розширення асортименту молочної продукції на внутрішньому ринку за рахунок імпорту. Спочатку частка продажів імпортованих товарів може збільшитися у зв'язку з інтересом споживачів ознайомитися з новим асортиментом молочних товарів, пізніше нижчі ціни і вища якість продуктів визначатимуть споживчі смаки.

З огляду на це, українським товаровиробникам молочної продукції необхідно переглянути свої конкурентні позиції та сформулювати стратегічні напрямки розвитку з урахуванням конкурентних переваг.

А.В. Янчев, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

О.І. Печенка, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

ТРАНСФОРМАЦІЇ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Сучасний стан розвитку економіки України потребує постійної уваги до банківської системи в цілому і комерційних банків зокрема, проведення політики, спрямованої на створення сприятливих умов для їх стабільного та ефективного функціонування. Ця потреба обумовлюється тим, що банківська система одна з найважливіших і невід'ємних структур ринкової економіки та є одним з основних чинників політики економічного зростання. Адже через неї здійснюється процес акумуляції фінансових ресурсів суспільства і забезпечується їх найефективніше і раціональне використання.

Банківський сектор України залишається на сьогодні недосконалим і не відповідає вимогам реальної конкурентоздатності економіки. За загальними результатами діяльності він є збитковим і містить численні проблеми, викликані як кризовими явищами економіки, так і грошово-кредитною політикою Національного банку України, діями влади і внутрішньобанківськими факторами.

Фінансова криза відчутно позначилась на подіях в економіці та фінансовому ринку України. На фоні дестабілізації банківської сфери українські банки почали переглядати свої стратегічні плани, згортати програми розвитку, оптимізувати діяльність і скорочувати витрати. Стабільність банківського сектору в першу чергу залежить від вчасних та оптимальних дій НБУ.

Внаслідок світової фінансово-економічної кризи банківський сектор України зазнав чималих втрат. Що стосується активів, то погіршилася якість кредитних портфелів. В результаті погіршення економічної ситуації та різкого падіння обмінного курсу зростаюча кількість позичальників (фізичних та юридичних осіб) зіткнулася з труднощами в обслуговуванні своїх кредитів.

На кінець 2009 р. в Україні функціонувало 182 банки, 14 з них перебувало на етапі ліквідації.

Обсяг чистих активів банків у 2009 р. впав з 927,2 до 880,3 млрд грн. Ринкова частка найбільших 10 банків у загальній сумі активів майже не зазнала змін. Також не відбулось суттєвих зрушень в структурі власності банківської системи та посилення іноземного капіталу. Виняток склали лише депозитні портфелі іноземних банків, котрі виростили з 29 до 39%.

Під впливом кризи банківський сектор змінився, тому що значну частину капіталу втрачено через неповернення кредитів. У зв'язку із загальноекономічною кризою і падінням виробництва зменшився попит на позики. Відповідно, “схудли” кредитні портфелі банків, зменшилася кількість кредитних продуктів; кредитні

супермаркети, іпотечні центри – все це майже зникло. Загалом за обсягами банківська індустрія зменшилася приблизно на 20%, а кредитування деяких секторів економіки – ще більше.

Щодо учасників ринку, то на сьогодні бурхливе зростання європейських банків припинилося, а доля російських банків – збільшилася, і ця тенденція є очевидною. Конкуренція основних учасників ринку тепер має іншу конфігурацію. Більшість українських банків, окрім “Приватбанку”, помітно втратили свої позиції.

Прогнози на 2011 рік досить оптимістичні. Ряд великих банків оголосили свої плани по агресивному нарощування активів в 2011 році, а приплив депозитів триває. Поточний рік стане для банків «годиною ікс».

Надзвичайно важливо забезпечити надійні засади та гарантії захисту прав кредиторів, інвесторів і власників, відсутність якого є однією з болючих тем нашої економіки та суспільства в цілому.

Утім, водночас Україна мала б визначитися з присутністю іноземного капіталу в капіталі банківської системи та налагодити належний контроль за іноземними інвестиціями в Україну. Фінансова криза 2008 року показала, яку серйозну загрозу для вітчизняної економіки та банківської системи становить стихійний і неконтрольований приплив іноземного капіталу у банківський сектор, а також використання цих ресурсів на кредитування чужих економік за рахунок накопичення боргів в Україні, що було одним із факторів розгортання кризи. Отже, важливим завданням органів влади є визначення міри присутності іноземного капіталу в банківському секторі країни та спрямування його на розвиток реальної економіки.

Серед ключових обставин, що перешкоджають будь-яким позитивним змінам в економіці України є складне політичне середовище. В такому випадку регулятивні заходи в банківському секторі України повинні відбуватись вчасно із застосуванням жорсткого моніторингу зі створенням сприятливих умов для подальшого розвитку банківського бізнесу. Також є потреба у дослідженні теоретичних розробок і вивчення досвіту аналогічних процесів в інших країнах.